

Ett Slag av Gangen

Samfunnseffekter av Ett slag av gangen

oslo**economics**

Tittel: Samfunnseffekter av Ett slag av gangen

Utarbeidet av: Oslo Economics

Oppdragsgiver: Ett slag av gangen

Publisert: November 2024

Rapportnummer: 2024-99

Kontaktperson: Marit Svensgaard / Partner

E-post: msv@osloeconomics.no

Tel: 982 63 985

Kontaktperson: Trygve Garmo / Prosjektleder

E-post: tga@osloeconomics.no

Tel: 912 40 687

Kontaktperson: Marianne Smith Magelie/Daglig leder, Ett slag av gangen

E-post: marianne@ettslagavgangen.no

Tel: 922 61 332

Foto – forside: Somchai Sookkasem

Innhold

Forord	1
Sammendrag	2
1. Ønske om å belyse samfunnseffekter av Ett slang av gangen	3
2. Utenforskap er en stor utfordring for samfunnet	4
3. Ett slag av gangens aktiviteter mot målgruppen	5
3.1 ESAG bruker golfbanen som arena for mestring, felleskap og fysisk aktivitet	6
3.2 ESAG legger grunnlaget for samspill mellom ulike aktører	7
3.3 ESAG samarbeider med kommune og Nav om å gi verdifull arbeidstrening	9
4. Mulige nyttevirksomheter for deltakere og samfunnet av ESAGs aktiviteter	11
4.1 Potensielle samfunnsøkonomiske gevinster	11
4.2 Økt livskvalitet og bedre helse for deltakere	12
4.3 Økt verdiskapning	13
4.4 Reduserte kostnader i offentlig sektor	13
4.5 Reduserte negative konsekvenser for tredjeparter	14
4.6 Samlet sett kan det være store gevinster	14
5. Referanser	15

Forord

Kjære leser,

For oss er golf bare starten. Målet er å gi deltakerne den selvilliten og støtten de trenger for å bygge en fremtid – enten det er på skolebenken, i arbeidslivet, eller i et trygt fellesskap. Målgruppen er mennesker som av ulike årsaker har falt utenfor samfunnet.

Denne rapporten er laget for å gi deg en dypere forståelse av arbeidet vi i Ett Slag Av Gangen gjør, og hvorfor det er viktig. Med golf som verktøy og golfbanen som arena, jobber vi målrettet for å gi mennesker som står utenfor samfunnet en ny start. Vi ønsker å se deltakerne våre oppleve mestring, finne fellesskap, bygge nettverk og komme tilbake i utdanning eller arbeid.

Ett slag av gangen ble etablert for snart fire år siden. Utviklingen i antall golfklubber, samarbeidspartnere og ikke minst antall deltagere har vokst langt over forventningene. Med 55 samarbeidende golfklubber og med 3500 unike deltagere er vi rustet til å vokse ytterligere de kommende år. Samfunnsutfordringene innen rus og utenforskap er store, og derfor velger vi også å styrke oss på unge i utenforskap. Som en stor landsomfattende organisasjon har vi gode samarbeidspartnere med oss, og ikke minst stor nærhet til alle kommuner der vi har golfbaner, og med et godt forankret «ordførerbrev».

Effekten av dette arbeidet er best illustrert gjennom menneskene som tar del i det. Som en deltaker som nå er blitt banesjef uttrykte:

«Jeg ble ikke bare sett, men har blitt en viktig person for min klubb, Kongsvingers Golfklubb. Klubben har blitt en stor del av mitt 'nye' liv.»

Også de frivillige hos våre samarbeidspartnere ser verdien av arbeidet vårt. Som en av dem uttalte:

«Ett Slag Av Gangen er enormt betydningsfullt for veldig mange mennesker.»

Vi ønsker å rette en stor takk til Oslo Economics for deres grundige arbeid med denne rapporten. Gjennom deres analyser har vi fått dokumentert hvordan arbeidet vårt gir positive samfunnsmessige gevinster langt utover golfbanen.

Vi utvikler oss videre med et tettere samarbeid med næringslivet, som vi inviterer inn i et spleiselag. De inviteres inn for sammen er vi sterkere. Næringslivets investering vil gi en god sosial effekt, og vil vise hvordan en sosial investor kan bidra til å gjøre en forskjell.

Ett slag av gangen er organisert som et ideelt AS. Vår suksessfaktor er tuftet på frivilligheten ute i golfklubbene, og hvordan vi sammen kan tilrettelegge samarbeidet med Nav for å lykkes med veien videre for de flotte deltagerne våre.

Jeg er stolt over alle som bidrar på en fantastisk måte med et stort hjerte. Deres innsats utgjør en stor forskjell. Jeg vil rette en spesiell takk til rådgiver Hans Tvedte i Friomsorgen i Akershus. Han har vært med meg helt fra start, og bidratt i troen på at golf faktisk er for alle!

Vi håper denne rapporten gir deg innsikt og inspirasjon, og vi ser frem til å fortsette vårt arbeid sammen med frivillige, offentlige og private aktører for å skape enda flere suksesshistorier.

Marianne Smith Magelie

Daglig leder, Ett slag av gangen

Sammendrag

Ett slag av gangen (ESAG) samarbeider med norske golfklubber og andre om å tilby aktiviteter og støtte til personer som er på utsiden av samfunnet. ESAG legger til rette for at golfbanen kan være en arena for mestring, aktivisering og samhold for deltakere i vanskelig livssituasjoner, og komplementerer tiltak hos samarbeidspartnere på området. ESAGs aktiviteter kan bidra til å øke deltakernes livskvalitet og helse, og derigjennom øke sannsynligheten for at de kan komme ut av utenforskap og inn i skole og ut i jobb. Tidligere analyser har vist at gevinstene av å få én person ut av utenforskap, rus og kriminalitet kan være opp mot 30 millioner kroner. Aktivitetstilbudet er basert på høy grad av frivillig innsats. ESAG estimerer at frivillige i løpet av 2024 la ned en innsats tilsvarende en årlig verdi på om lag 87 millioner kroner.

Den ideelle organisasjonen ESAG arbeider med å bedre livssituasjonen til personer som i dag står utenfor samfunnet gjennom aktiviteter med golf. Målgruppen for ESAG er mennesker som har vært innsatte eller nylig løslatte fra fengsel, personer med rus- og psykiske helseproblemer og marginalisert ungdom og andre i utenforskap. De store kostnadene ved utenforskap gjør at det har høy verdi å lykkes med å redusere utenforskap for samfunnet.

ESAG legger til rette for aktiviteter med golf ved å gi støtte til golfklubber som ønsker å gi et tilbud til personer i målgruppen, omtalt som klubbpartnere. I 2024 har ESAG 55 klubbpartnere. ESAG bistår med å finansiere deler av aktivitetene, i tillegg til å motivere klubbene til å gjennomføre aktiviteter. Selv om ESAG bidrar med finansiering av aktivitetene i klubbene, er hovedvekten av aktivitetene som gjennomføres basert på frivillig innsats. Ifølge ESAG, var det i 2024 nær 3 500 deltakere, og 350 frivillige tilknyttet klubbene. ESAG estimerer at de frivillige i løpet av 2024 la ned opp mot 220 000 frivillighetstimer, som tilsvarer en årlig verdi på om lag 87 millioner kroner.

I tillegg setter ESAG klubbpartnerne i kontakt med ulike samarbeidspartnere som arbeider med personer innenfor målgruppen. Disse inkluderer blant annet Kriminalomsorgen, Kirkens bymisjon, Frelsesarmeen, Røde Kors nettverk etter soning, enheter i kommunene, videregående skoler med flere. ESAG inngår samarbeidsavtaler med de ulike organisasjonene, og koordinerer med golfklubbene slik at personer i målgruppen tilknyttet de ulike organisasjonene kan komme å delta på aktiviteter hos den lokale golfklubben. Samarbeidspartneren stiller opp med egne ressurser som deltar på de organiserte treningene, slik at de følger med sine egne deltakere (brukere), bidrar til gjennomføring av golftrening, i tillegg å bygge videre på tilbudet ved å knytte andre tiltak til aktiviteten.

ESAG gjennomfører derfor ikke aktiviteter som er et alternativ til de ulike samarbeidspartnerne, men legger heller til rette for at de ulike samarbeidspartnerne kan komplementere sine egne tiltak med aktiviteter på golfbanen. Målet er at de gjennom samarbeid kan utvikle best mulig tjenester til deltakerne og øke sannsynligheten for at de kommer ut av utenforskap. Videre samarbeider ESAG med kommune og Nav om å gi verdifull arbeidstrening. ESAG har en egen jobbspesialist som bistår ESAGs klubber/deltakere med å forholde seg til sosiale og helserelaterte tjenester og med å hjelpe dem med å komme ut i jobb. De fleste golfklubbene kvalifiserer også til å være en bedrift som kan levere arbeidsmarkedstiltak. Jobbspesialisten ser til at Nav kommer på banen overfor golfklubbene med å etablere avtaler med Nav slik at de kan motta personer på arbeidstrening.

Tiltakene som ESAG gjennomfører, vil i førsteomgang ha nyttevirkinger for deltakere. Gjennom deltakelse på ESAGs aktiviteter får deltakerne fysisk aktivitet, et felleskap, økt mestringsfølelse, i tillegg til arbeidstrening og/eller utdanning. Dette bidrar til å øke deltakernes livskvalitet og helse, og øker deres sannsynlighet for å fullføre skole og utdanning, som igjen kan bidra til å gi deltakerne økt velferd gjennom økt inntekt. Disse effektene vil også ha en indirekte effekt gjennom redusert ressursbruken i offentlig sektor og bidra til økt verdiskapning. Tiltakene kan derfor ha store direkte og indirekte nyttevirkinger.

I analysen har vi ikke tilstrekkelig grunnlag for å kunne tallfeste de totale virkningene av tiltakene som ESAG gjennomfører. Virkninger av ESAGs aktiviteter beskrives derfor kvalitativt, og vi viser til tidligere analyser av lignende tiltak for å illustrere virkningenes mulige omfang. Basert på aktivitetene og omfanget av ESAGs aktiviteter vurderer vi at det er sannsynlig at ESAG har svært verdifulle bidrag ovenfor målgruppen.

1. Ønske om å belyse samfunnseffekter av Ett slag av gangen

Den ideelle organisasjonen Ett slag av gangen samarbeider med norske golfklubber og andre om å tilby aktiviteter og støtte til personer som av ulike årsaker er på utsiden av samfunnet. Analysen av samfunnseffekter av aktiviteten synliggjør utfordringer tilbudet sikter mot å løse, aktiviteter som gjennomføres, hvordan tilbudet fungerer sammen med andre tiltak på området og gevinster tilbudet kan ha for deltakerne og samfunnet.

Oslo Economics har på oppdrag for Ett slag av gangen (ESAG) foretatt en analyse av samfunnseffekter av aktivitetene til Ett slag av gangen. For å analysere samfunnseffektene har vi sett på hvilke utfordringer Ett slag av gangen ønsker å løse, hvilke aktiviteter ESAG legger til rette for og gjennomfører, hvilken funksjon og rolle ESAG har ovenfor andre tiltak og aktører på området, og hvordan aktivitetene kan gi gevinster for deltakerne og samfunnet. Formålet med analysen er å synliggjøre mulig virkninger av ESAGs arbeid overfor ESAG og deres samarbeidspartnere.

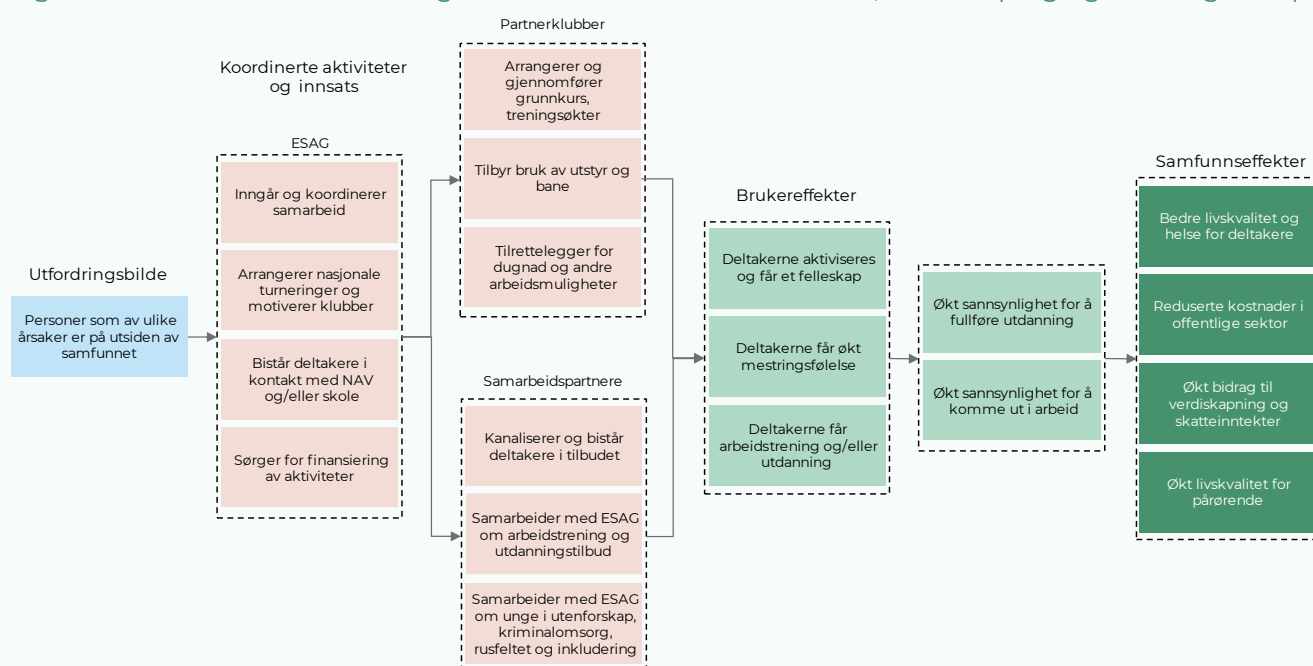
Figur 1 viser en virkningskjede med utgangspunkt i målet om å bedre situasjonen for personer som av ulike årsaker er på utsiden av samfunnet. Virkningskjeden illustrerer hvordan ESAG, klubbpartnere og samarbeidspartnernes tilbud relaterer seg til hverandre, svarer ut utfordringsbildet og kan bidra til bruker- og samfunnseffekter.

For å forstå utfordringsbildet, ESAGs aktiviteter og mulige brukereffekter av tilbudet, har vi innhentet informasjon fra ulike kilder. Analysene er basert på ESAGs årsrapporter, rapporteringer i forbindelse med søknader om finansiering og intervju med daglig leder i ESAG.

I vurderingene av samfunnseffekter av tilbudet, har vi sett til relevante studier som omhandler det samme utfordringsbildet, i tillegg til andre analyser av samfunnseffekter av liknende tiltak. Spesielt relevant i denne sammenheng har vært:

- Samfunnsregnskap for gatelagene 2024 (Oslo Economics, 2024)
- Samfunnsøkonomiske kostnader av marginalisering og utenforskap blant barn og unge (Oslo Economics, 2021)
- Samfunnsøkonomiske gevinster av redusert tilbakefall til kriminalitet (Oslo Economics, 2023)

Figur 1: Koordinerte aktiviteter og innsats bidrar til økt livskvalitet, verdiskaping og offentlige besparelser

2. Utenforskap er en stor utfordring for samfunnet

Utenforskap har store personlige og samfunnsmessige kostnader. De store kostnadene gjør at det har høy verdi å lykkes med å redusere problemet.

Utenforskap kan forstås som det å stå utenfor viktige arenaer som skole, jobb eller andre sosiale arenaer (Store norske leksikon, 2021). Veien til utenforskap omtales gjerne som marginalisering. Utenforskap og tilgrensende utfordringer har negative konsekvenser for både individ og samfunnet.

På samfunnsnivå er utenforskap forbundet med risiko for rusmiddelbruk, kriminalitet eller radikalisering blant enkelte grupper (Universitetet i Oslo, 2019). Det er også forbundet med dårligere helse og lavere livskvalitet (Oslo Economics, 2021). Videre, når folk ikke kommer inn i eller faller ut av arbeidslivet, kan det bety at de mister muligheter til å skape et godt liv for seg og sine. Ofte vil det å stå utenfor utdanning og arbeid også bety lavere deltakelse på andre samfunnsområder.

Mange innsatte opplever overgangen fra å være innestengt til å bli utestengt som stor, når de løslates. Målgruppen har mange og sammensatte utfordringer, og for å lykkes med inkludering i storsamfunnet og unngå tilbakefall, må våre tilbud møte disse utfordringene så godt som mulig.

Stian Estenstad, Nettverk etter soning, Oslo Røde Kors

Det foreligger nasjonale målsetninger om å redusere utenforskap i det norske samfunnet. I Meld. St. 32 (2020-2021), *Ingen utenfor – En helhetlig*

politikk for å inkludere flere i arbeids- og samfunns- liv, presenteres mål om et samfunn med muligheter for alle, hvor alle som kan, deltar i arbeidslivet.

De store kostnadene ved utenforskap gjør at det har høy verdi å lykkes med å redusere utenforskap for samfunnet. Gevinstene består av et bredt spekter av besparelser og nytteeffekter, alt fra reduserte kostnader i helsetjenestene og andre offentlige instanser, til verdiskapingseffekter, bedret helse og økt sosial deltakelse.

En rekke aktører jobber for å redusere utenforskap. Dette omfatter både ideelle og offentlige aktører, og tiltakene for målgruppen er ofte sammensatte. Tiltak mot utenforskap og tilgrensende utfordringer kan både omhandle tiltak som forebygger at personer havner i utenforskap, være rettet mot å få personer som allerede er i utenforskap ut av utenforskap, eller rette seg mot personer som har eller tidligere har hatt utfordringer knyttet til kriminalitet og rus. Arbeid mot utenforskap og tilgrensende utfordringer handler dermed både om å forebygge marginalisering, avdempe marginalisering og utenforskap, og avdempe uheldige konsekvenser ved utenforskap.

I Meld. St. 32 (2020-2021) poengteres at politikken mot utenforskap må være bred. Tiltak knyttet til ettervern, arbeids- og velferdsforvaltningen eller ytelser for livsopphold må komplementeres av tiltak på områder som skole og oppvekst, helse og omsorg. Videre er det ønskelig med tiltak som stimulerer sysselsetting og verdiskaping; tiltak som bidrar til å senke terskelen for å kunne delta i arbeidslivet, er derfor viktig.

Samtidig fremgår det i meldingen av at et bredt tilbud av offentlige tjenester også kan ha problemer med samordning og koordinering. Det er avgjørende at tiltak når de riktige brukerne til riktig tid. Meldingen fremhever derfor at bedre samordning mellom tiltak og aktører er viktig i arbeidet rettet mot å redusere utenforskap.

Figur 2: Tiltak kan være rettet inn mot ulike stadier av et utenforskapsforløp

3. Ett slag av gangens aktiviteter mot målgruppen

Med utgangspunkt i golf arbeider ESAG, partnerklubbene og samarbeidspartnerne for å redusere utenforskap og tilgrensende utfordringer.

ESAG arbeider med å bedre livssituasjonen til personer som i dag står utenfor samfunnet gjennom aktiviteter med golf. Målgruppen for ESAG er mennesker som har vært innsatte eller nylig løslatte fra fengsel, personer med rus- og psykiske helseproblemer og marginalisert ungdom og andre i utenforskap. Samlet tilbyr ESAG forebyggende tiltak mot marginalisering og utenforskap, tiltak for å få personer ut av utenforskap og tiltak for personer med utfordringer med kriminalitet og/eller rus.

Filosofien for ESAGs aktiviteter er tilrettelegging for golf som aktivitet for målgruppen. Dette gjør de ved å gi støtte til golfklubber som ønsker å gi et tilbud til personer i målgruppen, omtalt som klubbpartnere. I tillegg setter de klubbpartnerne i kontakt med ulike samarbeidspartnere som arbeider med personer innenfor målgruppen.

Samarbeidspartner omfatter i denne sammenheng brukerorganisasjoner og andre organisasjoner som samarbeider med ESAG om rekruttering, gjennomføring og faglig tilpasning av aktiviteter til målgruppen. I tillegg kommer andre aktører som bidrar med finansiering av tilbudet. Enkelte samarbeidspartnere bidrar også med finansiering. Samarbeidspartnere bidrar til å kanalisere deltakerne til aktiviteter hos golfklubbene, i tillegg til å samarbeide med ESAG og klubbene om å gi tilbud som bygger videre på denne aktiviteten, fortrinnsvis om arbeids- og utdanningsmuligheter.

Dette innebærer at en sentral del av ESAGs arbeid omfatter å koordinere aktiviteter og innsats med klubbpartnere og samarbeidspartnere.

ESAGs aktiviteter kan grovt sett kategoriseres i følgende tre grupper:

- Finansierer og støtter aktivitetstilbud hos golfklubbene
- Setter golfklubber i kontakt med samarbeidspartnere som vil ta i bruk golfbanen
- Veilede golfklubber og deltakere i møte med Nav

I det videre beskriver vi kort hva som inngår i de ulike aktivitetene som ESAG muliggjør.

ESAG er et spleiselag mellom det offentlige og det private

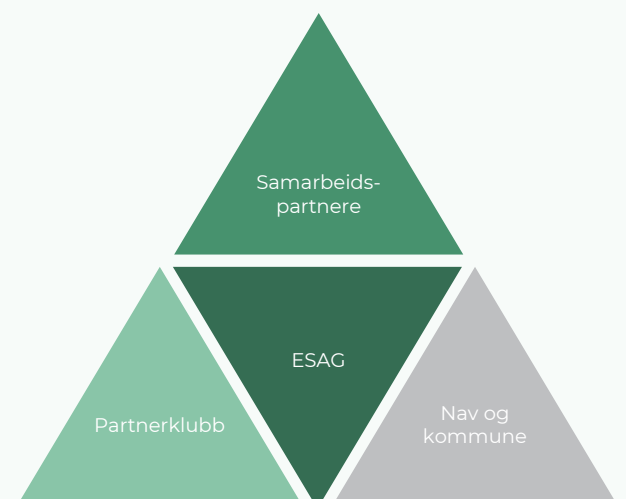
Ett slag av gangen behøver finansiell støtte fra offentlige og private aktører for å gjennomføre aktivitetene sine.

Sentrale finansielle partnere inkluderer bla Stiftelsen Dam, Helsedirektoratet, Konfliktrådet, Nav, Sparebankstiftelsen DNB, Gjensidigestiftelsen og Kriminalomsorgen. Forutsigbarhet i finansiering er av betydning for driften av ESAG.

Samarbeidspartnere

- A-Larm
- BLI SETT – Norge
- Blå Kors
- Bymisjonen Kragerø og Drammen med flere
- Erfaringssentrum
- Fagrådet-Rusfeltets hovedorganisasjon
- FontenehusNorge
- Frelsesarmeen
- Frivillighet Norge
- Helt Med
- Inkludering Norge
- Konfliktrådet
- Kriminalomsorgsdirektoratet
- Nav
- Norges Veteranforbund (NVIO)
- Oslo Kommune, Velferdsetaten
- PitStop, Kristiansand
- Prosperastiftelsen
- Rotary Oslo
- Røde Kors, nettverk etter soning
- Stendi
- Wayback

ESAGs samarbeidsmodell

3.1 ESAG bruker golfbanen som arena for mestring, felleskap og fysisk aktivitet

Hovedformålet med ESAG er å legge til rette for at personer i de ulike målgruppene få bedre livskvalitet gjennom golf. For å gjøre dette arbeider ESAG med å understøtte ulike aktiviteter i samarbeidende golfklubber som ønsker å tilby aktiviteter til personer i målgruppen. De bistår med å finansiere deler av aktivitetene, men også med å motivere klubbene til å gjennomføre aktiviteter. I 2024 var det 55 golfklubber som samarbeidet med ESAG.

Selv om ESAG bidrar med finansiering av aktivitetene i klubbene, er hovedvekten av aktivitetene som gjennomføres basert på frivillig innsats. Ifølge ESAG, var det i 2024 350 frivillige i klubbene som arbeidet med aktiviteter knyttet til ESAG.¹

De frivillige kan dermed bidra med å gjennomføre aktiviteter, delta på treninger, organiserer sosiale tilstelninger, koordinerer transport og følge opp deltakere utenom treninger.

Samlet sett anslår ESAG at de frivillige i klubbene i gjennomsnitt arbeider frivillig 12 timer per uke, noe som tilsier en total frivillig innsats i forbindelse med ESAG sitt arbeid på 218 000 timer som kan regnes om til en verdi på 87,4 millioner kroner.²

Aktivering og samhold gjennom golf

Aktivitetene i klubbene er lagt opp i en stegvis tilnærming hvor deltakere må ha gjennomført grunnkurset «Veien til golf» for å kunne spille golf. I kurset får deltakerne opplæring i basisferdigheter for hvordan man spiller golf. I 2024 var det over hundre deltakere som gjennomførte kurset.

Etter at de har gjennomført det innledende kurset, er det faste treningsøkter, hvor deltakere får benytte bane og gratis utstyr i tillegg til at klubbene stiller med trenere på frivillig basis. Etter gjennomført grunnkurs har deltakerne anledning til å delta på golføkter i regi av ESAG og benytte seg av banefasilitetene etter avtale. Ifølge ESAGs egen statistikk var det om lag 3 500 aktive deltakere på

¹ Tall oppgitt av Ett slag av Gangen. Oslo Economics har ikke kvalitetssikret opplysningene.

² Her har vi regnet om antall timer arbeid til årsverk ved å legge til grunn at det er 1750 timer i ett årsverk. Deretter

Hjelper hverandre ut av rusmiljøet

Intervju med Kjetil, tidligere rusmisbruker, nå golfer

Jeg har vært rusavhengig i 19 år og har slitt med sterk angst og depresjon i perioder. Lite tydet på at jeg skulle elske grønne plener og lange turer på en golfbane.

Gjennom ettervernstilbudet ved Kirkens bymisjon i Kragerø ble jeg invitert til golfklubben. Det jeg husker best fra mitt første møte med Kragerø Golfklubb var en enormt flott mottagelse. Vi ble vist rundt, vi pratet og alle følte seg inkludert. Golf betyr alt for meg nå, og klubben er blitt mitt andre hjem. Klubben og Ett slag av gangen har tilrettelagt for at jeg har tatt trener 1 kurs og jeg er nå en ressurs hvor jeg bistår nye som kommer til oss, med ulike utfordringer.

Ut av uføret

Intervju med Tone

Etter mange år med psykisk sykdom fikk jeg en dag en uventet telefon. I februar 2021 ringte Eidskog Frisklivssentral og lurte på om jeg ville prøve golf i Storhallen på Kongsvinger.

Jeg husker at det møtte opp med 7-8 andre fra Eidskog og det var moro. Alle hadde «bagasje», så vi fikk sympati for hverandres utfordringer og ble fort venner.

har vi benyttet SSBs satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner fra 2019 som estimerte verdien på et frivillig til 548 725 kroner i 2019 og KPI-justert dette frem til oktober 2024 kroner.

golfklubbens aktiviteter i 2024. ESAG har mål om 5 000 deltakere i 2025.

I forbindelse med treningene er det også sosiale aktiviteter, hvor deltakerne samles rundt kaffebordet etter endt trening. En god måte å få en direkte brukermedvirkning.

Arbeidstrening i golfklubbene

I flere klubber gjennomfører også deltakerne både formell og uformell arbeidstrening. Uformell arbeidstrening inkluderer blant annet dagnadsarbeid og andre enkle oppgaver i forbindelse med å gjennomføre treningsøkter. Deltakere kan også gjennomføre trenerkurs i klubbene. I 2024 var det totalt sett 20 personer som gjennomført trener 1 kurs blant deltakerne. Totalt har ESAG, i samarbeid med Norges Golf forbund, utdannet 70 trener 1 kandidater. Deltaker i ESAG, Tone, forteller:

Jeg har lagt om livsstilen og ser lyst på tilværelsen. Jeg har også nå fått muligheten til å ta kurs som trener via Ett slag av gangen og bli en ressurs for golfklubben.

Tone, deltaker i ESAG

Flere klubber har også egne formelle arbeidstreningstilbud. Dette gjøres i samarbeid med Nav, kommuner eller Kriminalomsorgen. Blant annet har ESAG gjennomført en pilot med Atlungstad golfklubb og Ilseng fengsel, hvor ESAG og Atlungstad golfklubb har finansiert en verkstedsbetjent som har arbeidet full tid med å følge opp innsatte ved Ilseng fengsel. Gjennom denne ordningen fikk fire personer på straffegjennomføring ved Ilseng fengsel arbeide ved golfklubben. De innsatte arbeidet fast ved golfklubben fire dager i uken, mens den femte dagen var satt av til trening og golfspill.

Ingen andre klubber har et tilsvarende oppsett med en fulltidsansatt, men flere tilbyr formell arbeidstrening. I flere tilfeller har også de som har deltatt på arbeidstrening i klubben gått over til å arbeide fast i klubben.

3.2 ESAG legger grunnlaget for samspill mellom ulike aktører

Alle deltakere på ESAGs aktiviteter må være tilknyttet en samarbeidende organisasjon som jobber med personer innenfor målgruppen. Disse inkluderer blant annet Kriminalomsorgen, Kirkens

Ett slag av gangen er et supplement til tradisjonelle arbeidsmarkedsbedrifter

Kenneth Stien, direktør Arbeid & Inkludering i NHO

Arbeid & Inkludering i NHO mener at sosiale entreprenører som Ett slag av gangen er et viktig supplement til tradisjonelle arbeidsinkluderingsbedrifter.

Ett slag av gangen bidrar til et mer mangfoldig og skreddersydd tilbud til mennesker utenfor arbeidslivet som trenger ekstra tett oppfølging for å komme i jobb.

Frivillighet i Asker Golfklubb

Tone Malm Meinich Hvam, Daglig leder i Asker golfklubb

Asker golfklubb har utøvere fra Aktiv Fritid, Asker Kommune og Blakstad Sykehus. Frivillige er helt nødvendig for å gi disse utøverne et tilbud. Tone som er daglig leder i Asker golfklubb, forteller om Kristin Bendixen, en ildsjel i klubben og leder Asker GKs satsning på ESAG:

Hun organiserer alt fra a-til å, og sørger for transport, utstyr, leie av golfbiler, sosiale sammenkomster etter trening med lett bispising og kaffe, møte med andre klubber, årlig turnering og ikke minst søknader om støtte og oppfølging mot ESAG sammen med daglig leder. Samtidig er hun tett på alle utøverne, og de føler seg veldig godt ivaretatt av Kristin. Hun er nesten som en mor for flere av dem. Det er jeg sikker på. Og jeg vet hun får mange koselige telefoner gjennom uken utenom trening.

bymisjon, Frelsesarmeen, Røde Kors Nettverk etter soning, FontenehusNorge eller videregående skoler, for å nevne noen. ESAG inngår samarbeidsavtaler med de ulike organisasjonene, og koordinerer med golfklubbene slik at personer i målgruppen tilknyttet de ulike organisasjonene kan komme å delta på aktiviteter hos den lokale golfklubben. Samarbeidspartnere og ESAG bidrar derfor til å kanalisere aktuelle brukere til tilbudet. Samarbeidspartnere tar med mulige deltakere til ESAG sine aktiviteter på golfbanen, og presenterer tilbudet for mulige deltakere.

Tidligere rusmisbruker og deltaker i ESAG, Kjetil, forteller om sin inngang til tilbudet:

Gjennom ettervernstilbudet ved Kirkens bymisjon i Kragerø ble jeg invitert til golfklubben. Det jeg husker best fra mitt første møte med Kragerø Golfklubb var en enormt flott mottagelse. Vi ble vist rundt, vi pratet og alle følte seg inkludert.

Kjetil, tidligere rusmisbruker, nå golfentusiast

Samarbeidspartneren stiller opp med egne ressurser som deltar på de organiserte treningene, slik at de følger med sine egne deltagere/brukere. Samarbeidspartnerne engasjeres til gjennomføring av golftreningen, i tillegg å bygge videre på tilbudet ved å knytte andre tiltak til aktiviteten. Samarbeidspartnerne har også ansvaret for å følge opp at deltakere kommer på trening, men i enkelte tilfeller samarbeider de om å sette opp transport som gjør det mulig for deltakerne å komme ut til golfbanen. I de tilfellene samarbeider de gjerne med kommunen hvor de lar ESAG og samarbeidspartnerne låne kjøretøy, eller at de deler på kostnaden ved å sette opp transport.

ESAG gjennomfører derfor ikke aktiviteter som er et alternativ til de ulike samarbeidspartnerne, men legger heller til rette for at de ulike samarbeidspartnerne kan komplementere sine egne tiltak med aktiviteter på golfbanen. Målet er at de gjennom samarbeid kan utvikle best mulig tjenester til deltakerne og øke sannsynligheten for at de kommer ut av utenforskap.

ESAG samarbeider innen kriminalomsorgen, rusfeltet og inkludering

ESAG har en nasjonal avtale med Kriminalomsorgsdirektoratet. Videre er det ulike samarbeidsavtaler med Kriminalomsorgen rettet

En vei tilbake til jobb

Intervju med Raimond, fra vaneforbryter til banesjef

Jeg hadde egentlig bare et ønske, og det var å få lov til å bli sett som et vanlig menneske.

Jeg fikk så mye mer enn det. Nå er jeg banesjef på en av Norges fineste plass, da snakker vi om en drømmesituasjon. Med ansvar for både bane, ansatte, golfspillere, medlemmer, gjester, økonomi og drift.

Jeg ble ikke bare sett, men har blitt en viktig person for min klubb, Kongsvingers Golfklubb. Klubben har blitt en stor del av mitt «nye» liv.

En støtte i en ny hverdag

Intervju med Christian, fra innsatt til arbeidsgiver

Som innsatt fikk jeg muligheten til å bli med Ett slag av gangen i regi av kriminalomsorgen.

Etter løslatelse så viser det seg at Ett slag av gangen er det eneste ettervernet jeg som tidligere innsatt har. Når hverdagen kom brått på og nå som selvstendig næringsdrivende så har det vært helt avgjørende for meg å møte mine «kollegaer» på golfklubben i Elverum hver tirsdag.

I januar 2024 stiftet jeg aksjeselskapet Hanstad Bygg AS, og takket være gode bekjentskaper i bransjen samt flere medlemmer i Elverum Golfklubb så har firmaet stor oppdragsmengde fremover.

mot å koordinere innsats slik at personer på straffegjennomføring og personer etter soning kan delta på aktiviteter hos sine lokale golfklubber. Som nevnt har blant annet Atlungstad Golfklubb et samarbeid hvor ESAG og golfklubben finansierer en verkstedsbetjentstilling som arbeider fulltid på golfbanen, og hvor fire til seks på straffe-gjennomføring arbeider ved golfklubben sammen med ham.

Et annet eksempel er Oslo Friomsorgskontor som vil videreutvikle et samarbeid opp mot Grini GK, Haga/Nordhaug GK og Bærum GK. Dette vil innbefatte både aktivitets/treningsgrupper og arbeidsgrupper ute på golfanleggene.

Innen rusfeltet har ESAG samarbeid med mange aktører, mens de har samarbeid med Inkludering Norge på inkluderingsområdet.

ESAG inngår i samarbeid rettet mot utfordringer hos unge

ESAG jobber målrettet opp mot den lokale SLT-koordinatoren i alle kommuner hvor en samarbeidende golfklubb er lokalisert. SLT står for samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, som koordinerer informasjon, kunnskap og ressurser mellom offentlige og private aktører som gjennomfører forebyggende tiltak, Salto i Oslo.

ESAG har samarbeidsavtaler og tilbud rettet mot ungdom. Dette kan forstås som forebyggende tiltak som mulig kan motvirke marginalisering av ungdom. Marginalisering er veien til utenforskap, og kan se ulikt ut for ulike personer. På samfunnsnivå kan marginalisering forbundet med frafall i utdanning (Universitetet i Oslo, 2019).

Sentralt i denne sammenheng er ESAG Ung. ESAG Ung er et utprøvingsprosjekt der ESAG har avtaler med videregående skoler i Innlandet og Oslo der elever som er i fare for å falle helt eller delvis utenfor skolen, kan trene og spille golf en dag i uken, for å få en variasjon, og kunne oppleve mestring på annen arena.

3.3 ESAG samarbeider med kommune og Nav om å gi verdifull arbeidstrening

Majoriteten av de som deltar på ESAGs aktiviteter kvalifiserer for å motta ytelser fra Nav. Det kan være krevende å navigere seg i systemer og prosesser hos kommunen og Nav for både deltakere og golfklubber. Flere av deltakerne på ESAGs aktiviteter sliter derfor i møtet med Nav og kommune, og har problemer med å søke og dra nytte av de mulig-

Ett slag av gangen lever opp til våre verdier: trygghet, åpenhet og nytenkning

Lise Sannerud, direktør i Kriminalomsorgsdirektoratet

KDI har en nasjonal samarbeidsavtale med Ett slag av gangen (ESAG). Det handler om fysisk aktivitet med golf, arbeidstrening (på golfbanen) og tilrettelegging for tilbakeføring til normalsamfunnet, hvor det å komme i jobb eller innenfor utdanningsløpet er en klar målsetting. Samarbeidet mellom KDI og ESAG har som mål at domfelte som soner sin straff i fengsel eller innen friomsorgen kan benytte dette tilbudet for å oppleve golfbanen som mestringsarena og for å etablere et nytt og positivt nettverk.

ESAG har et imponerende bidrag. Synlige resultater, et ambisiøst team, golfklubber med et stort hjerte, mål om å komme ut i jobb og skole og med en spennende tilnærming til næringslivet, i et spleiselag. Det er strålende. Vi opplever at Ett slag av gangen lever opp til våre verdier: trygghet, åpenhet og nytenkning. Vi vil bidra til å motivere for ytterligere samarbeid i hele landet.

Godt tilbakeføringsarbeid bør inneholde et bredt spekter av tilbud og aktiviteter

Stian Estenstad, enhetsleder i Nettverk etter soning, Oslo Røde Kors

Godt tilbakeføringsarbeid bør inneholde et bredt spekter av tilbud og aktiviteter, samt et omfattende samarbeid med ulike og viktige aktører i både offentlig og privat sektor for å gi en helhetlig oppfølging. Et eksempel på et slikt samarbeid er «Ett slag av gangen», hvor deltakere i Nettverk etter soning kan få opplæring i, og mulighet til å bli en del av, en klubb og sport de ellers ikke ville ha oppsøkt på egen hånd.

hetene som finnes. De opplever ofte stengte dører, og liten tilgjengelighet fra Nav.

Dette bidrar til at deltakerne ikke får bistand som de kunne hatt nytte av for å komme tilbake i arbeid, men også at de må finne annen form for inntekt som følge av at de går glipp av trygd. Dette kan igjen bidra til å øke sannsynligheten for tilbakefall til kriminalitet.

For å løse problemet har ESAG ansatt en egen jobbspesialist som bistår ESAGs deltakere med å forholde sosiale og helse relaterte tjenester og med å hjelpe dem med å komme ut i jobb. Dette inkluderer å bistå dem i kommunikasjon med Nav, bistand til å utforme CV og søke jobber og bistå dem med kommunikasjon med helsetjenester. Jobbspesialisten kan følge opp deltakere i inntil 2 år. De har også utviklet en egen tjeneste gjennom sin nettside hvor deltakere enkelt kan komme i kontakt med jobbspesialisten.

Det er også flere golfklubber som kan kvalifisere til å være en bedrift som kan levere arbeidsmarkedstiltak. Jobbspesialisten bistår derfor også golfklubbene med å etablere avtaler med Nav slik at de kan motta personer på arbeidstrening.

Hverdagen i Skjeberg golfklubb

Cathrine Laursen, daglig leder i Skjeberg golfklubb

Skjeberg Golfklubb kan spille en viktig rolle i å tilby et inkluderende og rehabiliterende tilbud gjennom initiativet "Ett slag av gangen". Golf kan være et nyttig verktøy for personer i forskjellige livssituasjoner, enten de er under ettervern, har sonet straff, trenger språkopplæring, eller er del av Navs ulike støtteordninger.

Klubben gir ikke bare en fysisk aktivitet, men også et sosialt fellesskap hvor deltakerne kan oppleve mestring, bygge nettverk og få en følelse av tilhørighet. For personer som har vært i fengsel, som de innsatte i Halden fengsel, kan golf være en mulighet til å utvikle ferdigheter som kan hjelpe dem etter soning, både i arbeidslivet og i sosiale sammenhenger. Å ha et støttende nettverk kan være avgjørende for en vellykket reintegrering i samfunnet, og golfklubben kan bidra til å bygge denne overgangen.

Samarbeidet med Nav og andre støttetiltak kan gjøre det mulig for deltakerne å få nødvendig opplæring, praksisplasser eller arbeidsmuligheter gjennom klubben. Dette kan være med på å gi dem en ny retning i livet, samt bidra til at de får en plass i samfunnet.

Golf som mestringsarena

Erna Solberg, stortingsrepresentant og partileder i Høyre

Foto: Stortinget

Ett slag av gangen tenker utenfor boksen for å møte utfordringene til målgruppen. Den bruker golf som mestringsarena for mennesker som sliter med rusavhengighet og psykiske problemer, unge lovbyrtere, domfelte og minoriteter.

4. Mulige nyttevirkninger for deltakere og samfunnet av ESAGs aktiviteter

ESAGs aktiviteter gir deltakerne fysisk aktivitet, et felleskap og økt mestringsfølelse, i tillegg til at det bidrar til å øke sannsynligheten til å fullføre utdanning og komme ut i arbeid, noe som er et klart mål.

Tiltakene som ESAG gjennomfører vil i førsteomgang ha nyttevirkninger for deltakere som gjennomfører aktiviteter. Deltakere vil ha gevinster i form av bedre helse, livskvalitet og nettverksbygging. Tiltakene kan øke sannsynlighet for at deltakerne kommer ut i arbeid og utdanning, som igjen kan bidra til å gi dem økt velferd gjennom økt inntekt. Disse effektene vil også ha en indirekte effekt gjennom å redusere ressursbruken i offentlig sektor og bidra til økt verdiskaping. Tiltakene kan derfor ha store direkte og indirekte nyttevirkninger.

I analyser av samfunnsøkonomiske virkninger skal tiltakets virkninger vurderes opp imot en situasjon hvor tiltakene og aktivitetene ikke blir gjennomført. Det er krevende å både isolere og verdsette nyttevirkningene av tiltakene som ESAG og deres samarbeidspartnere gjennomfører.

At det er krevende å isolere effekten av de aktivitetene som ESAG gjennomfører skyldes at deltakere kan motta tjenester fra andre deler av hjelpeapparatet og fra ESAGs samarbeidspartnere. Virkninger som beskrives nedenfor er derfor mulig virkninger av ESAG og deres samarbeidspartneres felles arbeid mot deltakere på de ulike aktivitetene.

At det er krevende å verdsette skyldes at virkningen kan variere fra person til person, avhengig av deres utgangspunkt og at det er vanskelig å si hva som ville skjedd i fravær av tiltak. I analysen har vi ikke tilstrekkelig grunnlag for å kunne tallfeste de totale virkninger av tiltakene som ESAG gjennomfører. I dette kapitlet beskriver vi derfor virkninger av ESAGs aktiviteter kvalitativt. Vi viser til tidligere analyser av lignende tiltak for å illustrere virkningenes mulige omfang.

4.1 Potensielle samfunnsøkonomiske gevinster

Formålet med ESAGs aktiviteter er å bidra til økt livskvalitet for personer som sliter med rus, kriminalitet og redusere antall personer som er i utenforskap.

Stor verdi for individ og samfunn av redusert tilbakefall til kriminalitet

Kriminalitet er kostbart for samfunnet, med negative konsekvenser for både ofre, gjerningspersoner og samfunnet ellers.

Samtidig er det utfordrende å få de som har begått kriminalitet vekk fra en kriminell løpebane og over til et kriminalitetsfritt liv. Til enhver tid er det cirka 3 000 personer som soner en fengselsdom i Norge, og det er i overkant av 7 000 som løslates etter soning hvert år.

Det er ikke bare offentlige aktører som arbeider med tilbakeføring, men også ideelle organisasjoner som Ett slag av gangen. Disse organisasjonenes innsats kan utgjøre en forskjell. For å illustrere viktigheten av å lykkes med tilbakeføringsarbeidet har Oslo Economics (2023) beregnet den samfunnsøkonomiske gevinsten av å få en enkelt person vekk fra kriminalitet, og over til et lovlydig liv i arbeid eller på trygd.

Gevinstene anslås å være på om lag 30 millioner kroner for å få én personen vekk fra kriminalitet og rus, og over i arbeid, og om lag 15 millioner kroner på å få én personen vekk fra kriminalitet og rus og over på trygd. Dette tilsvarer en gevinst på cirka 1 million kroner årlig for et liv i arbeid og cirka 0,5 millioner kroner årlig for et liv på trygd.

Gevinstene knytter seg til bedre livskvalitet og lengre levetid for den tidligere kriminelle, reduserte helsetjenestekostnader, reduserte offentlige utgifter til forebygging og reaksjon, økt verdiskaping og unngåtte kostnader for ofre av kriminalitet. I tillegg kommer gevinster knyttet til redusert belastning for pårørende og redusert utenforskap.

Gjennom deltakelse på ESAGs aktiviteter får deltagerne/brukerne en solid mestringsopplevelse, arbeidstrening og/eller utdanning. Dette vil bidra til å øke deltakernes livskvalitet og helse, og øke deres sannsynlighet for å fullføre skole og utdanning.

4.2 Økt livskvalitet og bedre helse for deltakere

Deltakelse i ESAGs aktiviteter gjør at deltakerne får en fellesskapsfølelse gjennom å gjøre aktiviteter med andre personer i liknende situasjon. Gjennom deltakelse i ESAG kan de være med på arrangerte treninger, men det er også flere deltakere som finner sammen og trener utenom de faste treningene. De får tilgang til treningsområdene som deltagere i ESAG. Fellesskapsfølelsen eksisterer også på flere nivå. For det første får deltakerne en fellesskapsfølelse og opplever samhold med de personene de trener og spiller golf med. I tillegg strekker fellesskapsfølelsen seg nasjonalt ved at deltakerne er tilknyttet et helt miljø av ESAG-deltakere over hele landet.

Mestring handler om å håndtere utfordringer i eget liv, men også å ha en følelse av å være til nytte og få til noe. Utenforskap kjennetegnes av begrensede mestringsmuligheter. Gjennom deltakelse i ESAG er det flere elementer som legger til rette for mestring, både på og utenfor golfbanen. ESAG er også et lavterskel tilbud hvor deltakerne kan få større ansvarsoppgaver etter hvert. For eksempel kan deltakere gå fra å aldri ha spilt golf, til å bli sertifiserte trenere eller ha andre frivillige arbeidsoppgaver ved klubben, noen også betalt.

Gjennom deltakelse i ESAG vil deltakerne delta på faste arrangerte treningsøkter. Mange arrangerer også egne treninger utenom de faste øktene. Dette kan bidra til å skape faste rutiner for deltakerne. Både følelse av et felleskap, mestringsfølelse, bekreftelse, sosial støtte og faste rutiner og rammer kan bidra til å bedre livskvaliteten til deltakerne og er beskyttelsesfaktorer mot psykisk uhelse, som igjen kan bidra til å redusere risikoen for bruk av rusmidler (Steen Tesli, et al., 2023). Deltakerne vil også være i fysisk aktivitet på treninger, som også gir helsegevinster.

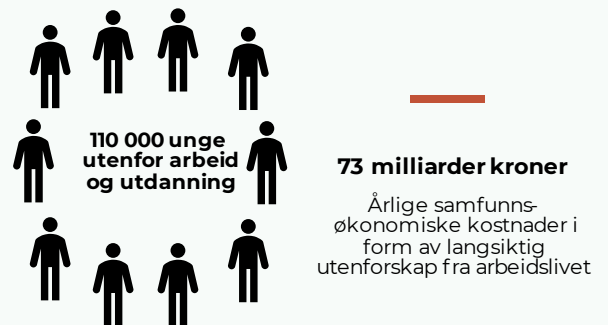
I veiledere for samfunnsøkonomiske analyser benyttes ulike anslag for verdien av et leveår, og den varierer blant annet med om man inkluderer produksjonstap eller ikke. Kvalitetsjusterte leveår (Quality Adjusted Life Years, QALY) inkluderer tap av leveår og helserelatert livskvalitet. QALY måler helserelatert livskvalitet på en skala fra 0 til 1, der 1 er full livskvalitet og 0 tilsvarer død. Helse- og produksjonstapet for en person med skadelig bruk

Marginalisering og utenforskap hos unge har betydelige samfunnsøkonomiske kostnader

Norge er et land med små økonomiske forskjeller i internasjonal sammenheng, og de fleste barn i Norge vokser opp i trygge familier med gode levekår. Likevel faller mange barn og voksne utenfor.

Tall fra SSB viste at det i 2019 var om lag 110 000 unge i alderen 15-29 år som sto utenfor arbeid, utdanning og opplæring, et antall som tilsvarer 10,7 prosent av unge i denne aldersgruppen (SSB, 2021).

Oslo Economics (2021) viser at marginalisering av barn og unge medfører samfunnsøkonomiske kostnader i form av langsiktig utenforskap fra arbeidslivet tilsvarende 73 milliarder kroner per år. I tillegg til de prissatte kostnadene, kommer betydelige kostnader i form av dårligere helse, lavere livskvalitet, kriminalitet og redusert demokratisk og sosial deltakelse.

For en enkeltperson i utenforskap beregner Oslo Economics (2021) at en person uten fullført videregående utdanning som står utenfor arbeidslivet, gir et årlig produksjonstap på 430 000 kroner.

Utenforskap i arbeidslivet som en langsiktig konsekvens av marginalisering medfører også skattefinansieringskostnader ved overføringer og stønader fra det offentlige til mottakere av støtteordninger. Beregnet skattefinansieringskostnad for stønader er beregnet til å være omtrent 50 000 kroner årlig.

av rusmidler kan dermed verdsettes ved å beregne hvordan bruken påvirker personens livskvalitet. Basert på veilederen om helseeffekter i samfunnsøkonomiske analyser (Helsedirektoratet, 2018), kan et kvalitetsjustert leveår verdsettes til 1 560 000 kroner i 2023.

Det varierer i hvilken grad ulike sykdommer og aktiviteter påvirker kvalitetsjusterte leveår (QALY) og eller helsetapjusterte leveår (DALY). Helsedirektoratet anslår at en person som går fra å være delvis aktivitet kan vinne 0,08 i kvalitetsjusterte leveår årlig. Videre finner det internasjonale sykdomsprosjektet Global Burden of Disease (GBD) det samlede årlige helsetapet i Norge knyttet til bruken av cannabis, opioider, amfetamin og kokain i 2019 anslått til 19 129 helsetapsjusterte leveår (Global Burden of Disease Collaborative Network, 2020). Med en prevalens av slik bruk av rusmidler anslått til 45 448 personer, gir dette anslagsvis 0,42 helsetapsjusterte leveår per år per person, noe som reflekterer tidlig død og redusert helse for mange personer med skadelig bruk av rusmidler.

Selv om virkningen på helse og livskvalitet vil variere med ulike sykdommer og utfordringer, vil alle deltakere få en positiv virkning på helse og livskvalitet av å delta på ESAGs aktiviteter. Tiltakene vil derfor sannsynligvis ha store positive nytte-virkninger samlet sett på livskvaliteten og helsen til ESAGs deltakere.

4.3 Økt verdiskapning

Forskning viser at unge mennesker utenfor jobb og utdanning trenger relasjoner til andre mennesker som kan støtte dem på vei inn i arbeidslivet. I tillegg vil tiltak som både hjelper med arbeidstrening og overgang til arbeidslivet, som gir mestringfølelse, opplevelsen av å tilhøre et fellesskap, samt støtter opp om sosiale og emosjonelle utfordringer, være effektive i å redusere utenforskap for sårbare grupper (NOU 2021:4). Slik beskrevet, er ESAGs aktiviteter og rolle i stor grad posisjonert for å understøtte dette.

Videre, i Meld. St. 32 (2020-2021) presiseres det at helhetlige, tilgjengelige og individuelt tilpassede tjenester er viktig for å bidra til at flere som opplever utenforskap kommer tilbake i arbeid, utdanning eller aktivitet. Etter vår vurdering bidrar ESAG til å understøtte dette gjennom sine spesifikke tjenester knyttet til å bistå deltakere med jobbspesialister, og ved å bistå dem i møte med offentlige instanser.

De ulike aktivitetene som deltakerne gjennomfører, og bistanden som de får gjennom ESAG, bidrar også til å øke sannsynligheten for at de kan fullføre

ESAG viser betydning av at NAV og frivilligheten må jobbe sammen for de som trenger det mest

Hans Christian Holte, Arbeids- og velferdsdirektør

Samfunnet står overfor utfordrende tider, og mange trenger hjelp fra både NAV og frivillige organisasjoner. Derfor er samarbeid og bruk av hverandres kompetanse viktig for å hjelpe de som trenger det mest. Frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører spiller en viktig rolle i å støtte sosialt og økonomisk vanskeligstilte. Jeg ønsker å bidra til et godt samarbeid mellom Nav-kontoret og frivillige organisasjoner lokalt. Det viktige arbeidet dere gjør i "Ett slag av gangen", viser betydningen av at både Nav og frivilligheten må jobbe sammen for de som trenger det mest.

skole å øke deres arbeidsdeltakelse. Ifølge ESAGs egen statistikk har de bidratt til at 350 personer har kommet ut i arbeid og utdanning i 2024.

Ved å komme tilbake i arbeid vil de bidra til å øke verdiskapningen i samfunnet. Verdiskapingsbidraget som følge av redusert ufrivillig arbeidsledighet kan regnes som endring i lønnskostnader inkludert skatt og avgifter. Oslo Economics (2024) finner i sin rapport om Samfunnsregnskap av gatelagene at verdiskapningen økte med 360 000 kroner årlig i 2023 for hver person som kom ut i arbeid som følge av deltakelse på gatelagene. Dette var basert på antagelser om at de som kom tilbake i jobb hadde en gjennomsnittlig stillingsprosent på 50 prosent, og at de hadde en årslønn i nedre kvartil for alle næringer.

4.4 Reduserte kostnader i offentlig sektor

Reduserte kostnader i helsetjenesten

Dersom deltakerne på ESAGs aktiviteter får bedre helse og livskvalitet, vil det også bidra til å redusere ressursbruken i helsetjenesten. Tilsvarende som for verdsettelsen av virkningen på liv- og helse, vil belastningen på helsevesenet variere med ulike sykdomsgrupper. Målgruppen for ESAGs aktiviteter er særlig personer som sliter med rus og psykiske lidelser. En studie gjennomført av Kinge et. al i 2021,

fant at 20 prosent av ressursbruken i helsetjenesten i Norge gikk til behandling av psykiske lidelser og at nesten halvparten av alle helseutgifter blant personer i aldersgruppen 15-49 gikk til behandling av psykiske lidelser og rus.

Noe av årsaken til de høye kostnadene er at det er mange personer som har lidelser innenfor disse kategoriene. Oslo Economics (2020) har tidligere estimert at de gjennomsnittlige kostnadene i primær- og spesialisthelsetjenesten er på 126 000 kroner årlig for behandling av personer med ruslidelser i 2020. Vi har ikke funnet tilsvarende estimater for personer med psykiske lidelser.

Reduserte offentlige kostnader til forebygging og reaksjon på kriminalitet

Deltakere på ESAGs aktiviteter er både personer som er innsatte i Kriminalomsorgen, tidligere domfelte og personer som er i risikogruppen for å begå kriminelle handlinger. De jobber med å forebygge kriminalitet gjennom aktiviteter på golfbanen. Dersom de lykkes med dette, vil det bidra til å redusere offentlig ressursbruk knyttet til både forebygging og reaksjon på kriminalitet. Oslo Economics (2023) har tidligere estimert at det å unngå at tidligere innsatte i Kriminalomsorgen faller tilbake til kriminalitet, vil føre til en reduksjon i offentlig ressursbruk knyttet til forebygging og reaksjon på kriminalitet på om lag 250 000 kroner. Oslo Economics finner at personer som benytter illegale rusmidler i gjennomsnitt påfører politi, domstoler og kriminalomsorgen en årlig kostnad på 69 000 kroner i 2020.

Samtidig er det krevende å si eksakt i hvilken grad ESAG bidrar til å forebygge kriminalitet. Dette skyldes både at risikoen for å gjennomføre kriminelle aktiviteter vil variere for ulike deltakere, og fordi det er krevende å identifisere i hvilken grad deltakelse på ESAGs aktiviteter bidrar til å redusere risikoen.

Reduserte skattefinansieringskostnader

Ressursbruk i offentlig sektor finansieres over skatteskjeddelen. Skatter og avgifter fører til et velferdstap i økonomien som følge av at det oppstår en vridning i økonomien. Dette velferdstapet er estimert til å være på 20 øre per krone som innkreves i skatt. Tiltak som fører til redusert ressursbruk i offentlig sektor, vil derfor ha en ytterligere gevinst for samfunnet.

4.5 Reduserte negative konsekvenser for tredjeparter

Dersom deltakerne på ESAGs aktiviteter får bedre helse og livskvalitet, og at risikoen for at de

gjennomfører kriminelle aktiviteter reduseres, vil dette også ha positive virkninger for tredjepart. For det første kan det ha positive virkninger for pårørende. For eksempel kan deltakere bli mer selvstendige og dermed ha mindre behov for støtte fra pårørende, at pårørende får bedre livskvalitet som følge av at deltakere reduserer sitt rusmisbruk eller at det reduserer risikoen for at de blir utsatt for kriminalitet.

Dersom deltakelse på ESAGs aktiviteter bidrar til å redusere risikoen for kriminalitet, vil dette også ha positive virkninger for personer som ville blitt utsatt for kriminelle handlinger.

4.6 Samlet sett kan det være store gevinster

Samlet sett kan aktivitetene som ESAG og deres samarbeidspartnere gjennomfører ha store positive nyttevirksomheter for ulike deler av samfunnet. Nyttevirksomhetene knytter seg til bedre livskvalitet og helse for deltakerne, reduserte kostnader i offentlig sektor, økt bidrag til verdiskaping og skatteinntekter og økt livskvalitet for pårørende unngåtte ofre for kriminalitet.

For å synliggjøre den mulige verdien av samfunns-effektene av ESAGs aktiviteter, kan det være relevant å se til hva som er verdien av å få en enkelt person bort fra kriminalitet og rus over i arbeid eller trygd. Oslo Economics har tidligere estimert at de totale gevinstene for samfunnet av å få én person vekk fra kriminalitet og rus over i arbeid, anslås å være på om lag 30 millioner kroner (Oslo Economics, 2023). I tilfelle samme person ikke kommer i arbeid, men over i trygd, vil verdien av dette være på om lag 15 millioner kroner. Dette tilsvarer en gevinst på cirka 1 million kroner årlig for et liv i arbeid og cirka 0,5 millioner kroner årlig for et liv på trygd.

Aktivitetene og omfanget av ESAGs aktiviteter tilsier at det er sannsynlig at ESAG har verdifulle bidrag ovenfor målgruppen. ESAG og deres samarbeidspartnere bidrar til å redusere sannsynligheten for at personer havner i utenforskap, rus og kriminalitet. Som tidligere analyser har vist er det store gevinster for samfunnet dersom selv ved å få kun én person ut av rus og kriminalitet og over i trygd eller arbeid. Basert på dette vurderer vi at det er sannsynlig at ESAG har svært verdifulle bidrag ovenfor målgruppen og for samfunnet.

5. Referanser

Meld. St. (2020-2021). *Ingen utenfor – En helhetlig politikk for å inkludere flere i arbeidsliv- og samfunnsliv*. Arbeids- og sosialdepartementet.

Nasjonal digital læringsarena. (2021). *Hva er marginalisering?* Hentet 5 21, 2021 fra <https://ndla.no/nb/subject:39ec57c0-d11c-42be-a17b-e73813597be0/topic:e47486fd-1c96-4e58-a0a2-d520d3950013/topic:a35a4b4a-e971-4277-a114-7bc4de332a0a/resource:10e6b9d7-6dfc-45d9-8d67-f5c7ceefb5d1?filters=urn:filter:fb6ad516-0108-4059-acc3-3c5f13f49368>

NOU 2021:4. (2021). *Norge mot 2025*. Arbeids- og sosialdepartementet .

Oslo Economics. (2020). *Konsekvenser av økt bruk av illegale rusmidler i befolkning*. Oslo: Oslo Economics.

Oslo Economics. (2021). *Samfunnsøkonomisk vurdering av marginalisering og utenforskap*.

Oslo Economics. (2023). *Samfunnsøkonomiske gevinster av redusert tilbakefall til kriminalitet*.

Oslo Economics. (2024). *Samfunnsregnskap for gatelagene 2024*. Fotballstiftelsen.

SSB. (2021). *Tilknytning til arbeid, utdanning og velferdsordninger, 2019*. Hentet 5 21, 2021 fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/arbstatus/aar/2020-09-03?fane=tabell&sort=nummer&tabell=430164>

Store norske leksikon. (2021). *Utenforskap*. Hentet 10 5, 2021 fra <https://snl.no/utenforskap>

Universitetet i Oslo. (2019). *Marginalisering. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi (ISS)*. Hentet 5 10, 2021 fra <https://www.sv.uio.no/iss/forskning/forskningsomrader/marginalisering/index.html>

oslo**economics**

www.osloeconomics.no

E-post og telefon:
post@osloeconomics.no
+47 21 99 28 00

Besøksadresse:
Klingenberggata 7A
0161 Oslo

Postadresse:
Postboks 1562 Vika
0118 Oslo